

STORTINGET

Innst. 77 S

(2023–2024)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Dokument 8:245 S (2022–2023)

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lan Marie Nguyen Berg, Une Bastholm og Rasmus Hansson om hvordan man skal få fart på den grønne omstillingen i Norge

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om innføring av en statlig investeringsmekanisme for grønne prosjekter, Statens direkte grønne eierskap (SDGE), etter modell av SDØE og Petoro.
- Stortinget ber regjeringen utrede forslag om innføring av en statlig investeringsmekanisme, Statens direkte grønne eierskap (SDGE), etter modell av SDØE og Petoro.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Anniken Huitfeldt, Sverre Myrli, Runar Sjøstad og Solveig Vitanza, fra Høyre, Olve Grotle, Linda Hofstad Helleland og Lene Westgaard-Halle, fra Senterpartiet, Jenny Klinge, lederen

Willfred Nordlund og Per Olav Tyldum, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad og Bengt Rune Strifeldt, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, fra Rødt, Geir Jørgensen, fra Venstre, Alfred Jens Bjørlo, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til Dokument 8:245 S (2022–2023) om hvordan man skal få fart på den grønne omstillingen i Norge. Komiteen viser videre til næringsministerens brev av 14. september 2023 med statsrådets vurdering av representantforslaget. Brevet er vedlagt innstillingen. Komiteen vil understreke viktigheten av å ivareta ulike typer finansiering av grønne næringer for å legge til rette for et verdiskapende grønt skifte som sikrer Norge flere ben å stå på i fremtiden. Arbeidet med å vri offentlig og privat finansiering i klimavennlig retning vil bli avgjørende, og komiteen viser til at Klimarisikoutvalget mente at både offentlig og privat sektor har behov for gode vurderinger av hvordan det å redusere utslipp vil påvirke risikoen til langsiktige investeringer og en god håndtering av denne risikoen.

Komiteen er opptatt av at Norge har et godt utbygd virkemiddelapparat, fra forskning til markedsintroduksjon av nye teknologier og løsninger, og at det hele tiden jobbes med at virkemidlene skal være mest mulig målrettede for å sikre en økonomisk bærekraftig grønn sektor i Norge.

Komiteen viser til at Forskningsrådet støtter tidligfasesatsinger innenfor forskning, kompetanse og innovasjon i akademia og næringsliv. Innovasjon Norge bidrar til bærekraftig vekst og eksport, mens Enova støtter senfase teknologiutvikling og tidlig markedsintroduksjon. Klimasats støtter tiltak som kutter utslipp i kommuner og fylkeskommuner, mens Siva, selskapet

for industrivekst, bidrar til omstilling gjennom de nasjonale testsentrene, der virksomhetene kan utvikle nye, grønne løsninger.

Komiteen har også merket seg de ulike tverrgående satsingene som er etablert for å gjøre løpet fra forskning til markedsintroduksjon mer smidig, som for eksempel Pilot E og Grønn Plattform.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at verdensøkonomien er på vei inn i en ny epoke, preget av mindre globalisering og mer regionale markeder. USAs støttere-gime for klimainvesteringer, Inflation Reduction Act (IRA), og EUs grønne industriplan, er to sjokk for et økonomisk system som har vært bygget på global frihandel og nedbygging av nasjonale støtteordninger.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at regjeringen har lansert Grønt industriløft, der staten gir lån, tilskudd og garantier for å støtte norske bedrifters omstilling og ny satsing i grønne næringer, men denne satsingen er neppe tilstrekkelig til å beholde og utvikle grønn industri i Norge. Når Norges statlige rammebetingelser er dårligere enn i USA og EU, er svaret gitt: Grønne selskaper og prosjekter satser i utlandet i stedet for i Norge.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2024 foreslår omfattende tiltak for å sikre grønn omstilling i norsk næringsliv. Disse medlemmer vil særlig vise til allerede nevnte Grønt industriløft, og videre både til batteristrategien, mineralstrategien, eksportreformen Hele Norge eksporterer og de tiltak som er tilknyttet disse.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne har merket seg at interessen for å etablere grønn industri i Norge ser ut til å være avtakende. Freyr satser tungt på batteriproduksjon i USA, og legger den norske satsingen på is. Yara har slått fast at med dagens rammevilkår hadde det vært mer lønnsomt å satse på utslippsfri ammoniakkproduksjon i USA enn i Norge. Den norske solindustrien står på randen av konkurs. Et industrielt biogassanlegg på Stord har nylig stanset produksjonen, noe biogassbransjen begrunner med at dagens støtteordninger ikke er tilstrekkelige. Det er tegn til at Norges havvindsatsing blir akterutseilt av land med bedre rammevilkår.

Dette medlem er enig med statsråden i at det trengs et bredt spekter av virkemidler for å sikre grønn omstilling, men mener dagens virkemiddelapparat ikke er i nærheten av stort nok til å sikre den omstillingen som trengs. Bare første fase av havvindsatsingen på Sør-

lige Nordsjø II har et støttetak på 23 mrd. kroner. Selv om dette medlem støtter satsingen på Sørliche Nordsjø II, er det verken realistisk eller ønskelig at staten går inn med så store subsidier i mange prosjekter. Rene subsidier innebærer at staten tar risiko for å redusere risikoen for private investorer, mens de private investorene sitter igjen med hele gevinsten hvis prosjektene blir lønnsomme.

Dette medlem registrerer at statsråden i ovennevnte brev til komiteen skriver:

«SDØE er en særordning som er spesifikt tilpasset petroleumsnæringen, og kan ikke uten videre overføres til andre næringer eller benyttes til andre formål.»

Dette medlem deler denne oppfatningen, men har heller aldri gitt uttrykk for at modellen er direkte overførbart. Derimot er prinsippet overførbart: Ved å bruke statlig kapital til eierandeler i stedet for til subsidier, kan staten, i tillegg til å redusere risikoen i marginale prosjekter, hente ut en gevinst av vellykkede prosjekter. Dette medlem er helt enig med statsråden i at staten skal ha en rolle som risikoavlastner, og at hensikten denne risikoavlastningen er å mobilisere privat kapital til prosjektene. Det er nøyaktig det som er intensjonen bak representantforslaget om å opprette et SDGE – Statens direkte grønne eierskap.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til regjeringens styrking av kapitalvirkemidlene for å få fart på den grønne omstillingen. Disse medlemmer viser til at en kombinasjon hvor man løfter både egenkapitalvirkemidler, låneordninger, garantier og tilskudd er viktig for å mobilisere privat kapital. På denne måten kan staten og det private næringslivet sammen drive frem grønne, lønnsomme arbeidsplasser. Disse medlemmer vil fremheve at økonomisk vekst i næringslivet er avgjørende for velferden vår.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til at prinsippet om statlig deleierskap for å redusere risiko allerede er i bruk gjennom investeringsselskapet Nysnø. Men Nysnøs samlede forvaltningskapital ved årsskiftet var omtrent 3 mrd. kroner, ifølge selskapets årsrapport for 2022. Det er for lite til å bygge opp eierandeler i norske selskaper på et nivå som vil gi den risikoavlastningen som selskapene og private investorer trenger, og det er for lite til å sikre at selskaper som REC Solar, Norwegian Crystals og Freyr velger å satse i Norge. Dette medlem viser i den forbindelse til anslaget statsråden skriver i ovennevnte brev til komiteen:

«Vi har anslått at det er behov for risikoavlastning på om lag 60 mrd. kroner for grønne industriprosjekter.»

Dette medlem mener at privat kapital må være hovedmotoren i det grønne skiftet, og at statlig eierskap i grønne selskaper ikke bør overstige 34 pst. Men at staten går inn med kapital i form av å kjøpe eierandeler i selskaper kan være akkurat det som trengs for å bygge opp det grønne næringslivet i Norge. Det vil gi selskape- ne risikoavlastning i oppstartsfasen, og det vil gi trygg- het for private investorer. De private investorene vil fremdeles ha aksjemajoritet og vil styre forretningsut- viklingen i selskapet.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede en statlig investeringsmekanisme for grønne prosjekter, Statens direkte grønne eierskap (SDGE), etter modell av SDØE og Petoro.»

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme for- slag om innføring av en statlig investeringsmekanisme for grønne prosjekter, Statens direkte grønne eierskap (SDGE), etter modell av SDØE og Petoro.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet påpeker at næringslivets frem- ste oppgave er å skape avkastning og arbeidsplasser. Samtidig opplever disse medlemmer at norsk nær- ingsliv tar samfunnsansvar og viser stor interesse for å både benytte og utvikle grønne teknologier og investe- ringer. Disse medlemmer mener det viktigste for norsk næringsliv er å la bedriftene sitte igjen med mer kapital, for å investere midlene der de gir høyest mulig avkastning, verdiskapning og arbeidsplasser. Der det er markedssvikt finnes det allerede i dag svært mange ord- ninger innenfor det ordinære næringsrettede virkemid- delapparatet, også knyttet til den grønne omstillingen. Disse medlemmer mener derfor det vil være unød- vendig byråkratisk å opprette enda flere virkemidler enn de som allerede finnes.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre påpeker at be-

driftene først og fremst trenger kapital til å gjøre de inves- teringene de ønsker, og opplever at investeringsviljen til grønne løsninger er stor. Disse medlemmer mener derfor det er kritikkverdig at regjeringen Støre gjennom økning av formuesskatten, utbytteskatten og arbeidsgi- veravgiften, er med på å tappe nødvendig kapital fra be- driftene.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Mil- jøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen utrede en statlig investe- ringsmekanisme for grønne prosjekter, Statens direkte grønne eierskap (SDGE), etter modell av SDØE og Petoro.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om innføring av en statlig investeringsmekanisme for grønne prosjekter, Statens direkte grønne eierskap (SDGE), etter modell av SDØE og Petoro.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i ko- mitéen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Frem- skrittspartiet og Venstre.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre føl- gende

v e d t a k:

Dokument 8:245 S (2022–2023) – Representantfor- slag fra stortingsrepresentantene Lan Marie Nguyen Berg, Une Bastholm og Rasmus Hansson om hvordan man skal få fart på den grønne omstillingen i Norge – vedtas ikke.

Oslo, i næringskomiteen, den 21. november 2023

Willfred Nordlund

leder

Lene Westgaard-Halle

ordfører

Næringsministeren

Stortingets næringskomité
Stortinget
0026OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

23/5464-4

14. september 2023

Dok 8:245 S (2022-2023) representantforslag om den grønne omstillingen i Norge

Hovedoppgaven til næringspolitikken er å legge til rette for størst mulig samlet verdiskaping innenfor bærekraftige rammer. Politikken skal legge til rette for et høyest mulig nivå på velferd og verdiskaping både for nåværende og kommende generasjoner. Dette innebærer at vi må ta kampen mot klimaendringene på stort alvor, fordi vi er opptatt av at kloden skal gi et godt livsgrunnlag for generasjonene som kommer etter oss.

Klimaendringene ser vi stadig flere og mer alvorlige symptomer på. Som forslagsstillerne peker på, vil arbeidet med å redusere den globale oppvarmingen til 1,5 grader innebære at man må halvere utslippene av klimagasser i løpet av de neste sju årene. Dette krever stor innsats og skaper et stort behov for innovasjon, teknologiutvikling og skalering.

Det må gjøres mange grep for å nå klimamålene. Innenfor mitt område har vi blant annet sørget for at staten som eier forventer at de statlige selskapene har vitenskapsbaserte klimamål. Vi har innført et prinsipp om at alle prosjekter som får støtte fra virkemiddelapparatet skal ha sin plass på veien mot lavutslippssamfunnet, og fra 1. januar 2024 innfører vi krav om at klima og miljø skal vektas med minst 30 pst. i offentlige anskaffelser.

Klimaendringene fører også til økt finansiell risiko, som næringslivet må ta høyde for. Omstillingen til lavutslippssamfunnet vil kreve mye av bedrifter og samfunnet, og næringspolitikken må bidra til høy omstillingsevne i økonomien.

Jeg er enig med forslagsstillerne i globale avtaler ville vært den mest effektive måten å få ned utslippene på. Likevel kan vi ikke la fraværet av tilstrekkelige globale tiltak stå i veien for

å finne andre løsninger. Løsningene må også ivareta behovet for at gevinsten ved omstilling skal tilfalle samfunnet som helhet; innbyggere, arbeidstakere og bedriftseiere.

I markedet oppstår det ulike markedssvikter ved at markedskreftene ikke gir den best mulige bruken av samfunnets ressurser. I prisene på utslippsintensive produkter og tjenester blir ikke de negative eksterne effektene, eksempelvis klimagassutslipp, fullt ut reflektert. I tillegg har ikke virksomheter tilstrekkelige insentiver til å bære hele kostnaden ved å drive forsknings- og utviklingsarbeid i bedriften. Vi gir derfor tilskudd/offentlig støtte til virksomheter for å korrigere for slike markedssvikter. Disse utfordringene er ulike for ulike næringer og de krever en politikk som er tilpasset de ulike næringene.

Regjeringen etablerte Grønt industriløft for å få fart på nye grønne industriprosjekter. I arbeidet med Grønt industriløft fant vi ut at det var behov for å se på deler av kapitalvirkemidlene og at dagens næringsrettede virkemiddelapparat ikke nødvendigvis har tilstrekkelig kapasitet til å løfte kapitalkrevende og innovative prosjekter i fasen frem mot kommersialisering innen grønne verdikjeder. I Veikartet for grønt industriløft, som ble lagt frem i fjor vår viste vi hvordan Norge skal lykkes innenfor sju verdikjeder som er av avgjørende betydning for grønn omstilling: Havvind, hydrogen, batterier, maritim industri, CO₂-håndtering, skog-, tre- og bioøkonomi og prosessindustri. Vi har anslått at det er behov for risikoavlastning på om lag 60 mrd. kroner for grønne industriprosjekter. I veikartet viste vi hvordan vi vil oppnå målene om å skape lønnsomme og attraktive jobber i hele landet, øke de grønne investeringene, styrke eksporten fra fastlandet og kutte klimagassutslipp. Der la vi fram ambisjonene om bedret kapitaltilgang for grønne prosjekter, blant annet at regjeringen ville dimensjonere virkemiddelapparatet for å kunne møte det økende behovet for garantier og lån til grønne industriprosjekter, og at vi ville fortsette å styrke Eksfins rolle som virkemiddel for store nye prosjekter innenfor grønn industriutvikling. Jeg mener som dere at staten skal ha en rolle som risikoavlastner, men at vi gjør dette for å mobilisere privat kapital til prosjektene. Vi kommer også til å legge fram et oppdatert veikart i løpet av høsten, hvor vi i tillegg til å gjøre opp status for arbeidet, trekker frem ytterligere to verdikjeder som er sentrale i den grønne omstillingen: Solindustri og manufacturing.

De nye grønne prosjektene i næringslivet er på langt nær ensartede. De er også i ulike faser, noe som gjør at de har ulike behov. Det er derfor vi har mange ulike verktøy. Vi har mange ulike kapitalvirkemidler som skal bidra til teknologiutvikling, innovasjon, skalering og kommersialisering hos norske bedrifter:

I Innovasjon Norge har vi for eksempel tilskudd til miljøteknologi, innovasjonstilskudd, grønne vekstlån og grønt investeringstilskudd i distriktene. I statsbudsjettet for 2022 innførte vi grønne vekstlån. En låneordning med betingelser og risikoprofil for å utløse prosjekter i næringslivet som direkte bidrar til å realisere Norges forpliktelse om 55 pst. reduksjon av klimautslipp innen 2030. Lånerammen ble økt ytterligere i statsbudsjettet for 2023, til 900 mill. kroner. I tillegg styrket vi Sivas eiendomsvirksomhet med 100 mill. kroner til utvikling av grønne industri- og eiendomsprosjekt.

Eksfin har i vår periode fått et bredere mandat, som gjør at de kan gi investeringsfinansiering til klimavennlige prosjekter med et fremtidig eksportpotensial.

Både Investinor og Nysnø investerer i private virksomheter, i forskjellige faser og på ulike måter. Investinor har som del av sin investeringsstrategi å bidra til omstilling til et mer bærekraftig norsk næringsliv, mens Nysnøs oppdrag er å gjøre lønnsomme investeringer i tidligfaseselskaper som bidrar til klimagassreduksjon. Vi har tilført Nysnø 1,1 mrd. kroner i kapital siden vi tiltrådte, noe som gjør at de kan investere i flere prosjekter.

Vi legger opp til å foreslå for Stortinget å styrke kapitalvirkemidlene enda mer i løpet av høsten.

Gjennom Gassnova bidrar staten til gjennomføring av CO₂-håndteringsprosjekter. Gassnova har i sitt mandat at de skal fremme teknologiutvikling, kompetanseoppbygging og kostnadseffektive løsninger for fangst, transport og lagring av CO₂, og selv om de ikke har erverv som formål, skal Gassnovas arbeid resultere i kostnadsreduksjoner knyttet til CO₂-håndtering. Dette vil bidra til å øke lønnsomheten av slike prosjekter på lengre sikt, og kan dermed gjøre dem mer attraktive for private investorer.

Jeg vil også trekke fram det omfattende samarbeidet Norge har med EU for grønn omstilling, dette gjelder ikke bare deltakelse i klimavotesystemet, men også deltakelse i en rekke programmer herunder Horisont Europa, InvestEU og Innovasjonsfondet. Siden vi tiltrådte har vi økt deltakelsen i InvestEU, som gir norske virksomheter tilgang på store mengder kapital

En tilpasset politikk betyr også at tiltakene vi har for at felleskapet skal få mest mulig igjen fra utvinningen av olje og gass ikke nødvendigvis er overførbare til andre næringer. Dette reflekteres også i regjeringens politikk.

I petroleumsloven fastslås det at retten til undersjøiske petroleumsforekomster tilligger staten, og at den norske stat har eksklusiv rett til ressursforvaltning. Gjennom ordningen med Statens direkte økonomiske engasjement (SDØE) i petroleumsvirksomheten kan staten med hjemmel i petroleumsloven diskresjonært velge å beholde deltakerandeler ved konsesjonstildelinger på norsk kontinentalsokkel. SDØE-andelenes størrelse og omfang fastsettes ved tildeling av utvinningstillatelser. Det er altså ikke slik at staten gjennom SDØE tar eierandeler i selskaper eller lignende slik som det kommer frem av representantforslaget. SDØE er en kontantstrøm og ikke et selskap. SDØE-porteføljen ivaretas av Petoro AS.

Utvinning av olje og gass er en grunnrentevirksomhet. Meravkastningen oppstår blant annet som følge av at ressursene eksisterer i begrensede mengder. Størrelsen på grunnrenten avhenger av prisene på olje og gass samt utvinningskostnader og ressursmengden. Formålet med SDØE er å sikre staten en stor andel av verdiskapingen i petroleumsvirksomheten og er et feltspesifikt virkemiddel. I tillegg til skattesystemet bidrar SDØE-ordningen dermed til at en stor andel av grunnrenten i petroleumsnæringen tilfaller staten som ressurseier. SDØE er en særordning som er spesifikt tilpasset

petroleumsnæringen, og kan ikke uten videre overføres til andre næringer eller benyttes til andre formål.

Jeg diskuterer gjerne med Stortinget hvordan vi kan legge til rette for grønne investeringer i Norge og også hvordan fellesskapet skal sikres sin andel av denne verdiskapingen. Men da er det min tilråding at vi legger opp til flere gode løsninger som er tilpasset ulike næringer, heller enn å overføre en modell som er tilpasset olje- og gassnæringen, til andre næringer. Vi har mange ulike og gode virkemidler, og vi ønsker å styrke disse heller enn å finne på helt nye ting. Dette er også en sentral del av regjeringens politikk og bakteppet for blant annet det kommende forslaget til statsbudsjett. Jeg vil samtidig understreke at det er verdifullt og nyttig at representantene bidrar kreativt med nye ideer til hvordan vi kan nå klimamålene som vi er enige om.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Jan Christian Vestre', written in a cursive style.

Jan Christian Vestre

